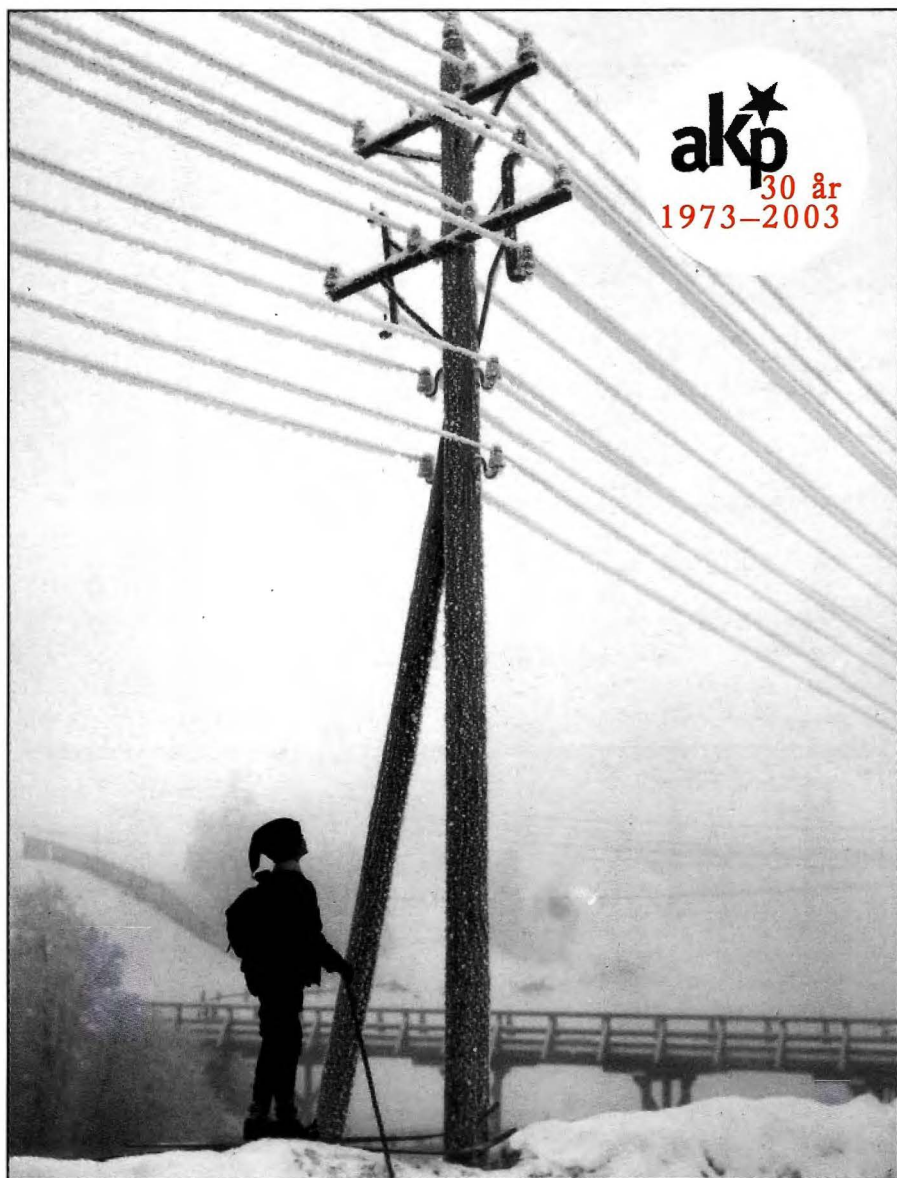

Jorun Gulbrandsen:
**Plutselig framstod revolusjonen
i Norge som mindre rar!**

Jorun Gulbrandsen:
Plutselig framstod revolusjonen i Norge som mindre rar!
eller Hva om vi tok strømmen tilbake?

ISBN 82-91778-34-5

Et hefte fra Arbeidernes kommunistparti,
utgitt av *Røde Fane* i februar 2003

Artikkelen er lett omarbeida fra en tekst
som første gang blei trykt i *Røde Fane* nr 1, 2003
Forfatteren er leder av AKP

AKP, Osterhausgata 27, 0183 Oslo
telefon 22 98 90 60, e-post akp@akp.no

Du kan støtte utgivelsen av dette heftet med et bidrag til konto 0530 11 89356

Foto på omslag og side 3: Anders Beer Wilse
Gjengitt med tillatelse fra Norsk folkemuseum

Trykk: Glomvik Trykkeri AS, Askim

Røde Fane

Tidsskrift for marxistisk teori og debatt

Minst 4 utgaver i året – 200 kroner

Få et prøvenummer gratis

eller prøv ett års abonnement for 100 kroner

Røde Fane, postboks 124 Sentrum, 3251 Larvik
enness@online.no
postgiro 6276 05 28108

Plutselig framstod revolusjonen i Norge som mindre rar!

eller

Hva om vi tok strømmen tilbake?

I dag er kapitalismen slik at hvis folket i samfunnet ville ha tilbake strømmen, telefonen og toget, må det antakelig en sosialistisk revolusjon til.

Jeg var jente på 1950-tallet. Vi sa vi ikke strømregning, men lysregning. Det var bare lampene som var elektriske. Ei i taket på kjøkkenet. I stua (soverommet) var det ei i taket, ei stålampe og en lampett. Så var det ikke mer. Vi fyrte med koks i stua (soverommet) og kokte med vedovn på kjøkkenet (primus om sommeren). Ute på veien var det lys i lampene om vinteren. Det var en mann som skrudde på en bryter på en stolpe om ettermiddagen. Det glittra straks så fint i snøen. Så skrudde han av lyset om morran. Gikk ei pære, klatra lys-

verksfolka rett opp stolpene med lange klør festa til beina. Vi ungene beundra dem veldig, vi ville bli sånne som kunne klatre, og lykte-

stolpene var brune, pene, tjukke stokker som lukta tjære. På 1960-tallet i blokk på Oppsal, drabantby i Oslo: Elektrisk strøm i panelovnene. En ovn i hvert rom. Varmt når en stod opp. Elektrisk komfyr. Innlagt vann. Kaldt og varmt. Et apparat på veggen på kjøkkenet viste hvor mye strøm vi kunne bruke til vanlig pris, og når det gikk over til dyrt overforbruk. Vi heier på elektroner som fyker omkring!

Stolpen klatres

Utnytting av vannenergien gjorde det mulig å drive profitabel industri mange steder i landet fordi de fikk kontrakt på billig strøm. Til

gjengjeld ble det arbeidsplasser, panelovner, komfyrer og lønninger til arbeiderklassen. Dette er ikke bare et glansbilde. Det ble drevet rovdrift på naturen. Billig strøm har ført til sløsing, se bare hvordan enhver butikk og ethvert kontor er flombelyst hele døgnet i by og bygd. Ja, det er dårlige sider også. Men det ble produsert strøm for strømmens skyld! I dag er målet å tjene penger på den.

Kan 50-åra gjentas uten sosialistisk revolusjon?

Vårt lille, norske kapitalistiske land er i de siste årene blitt angrepet av en markedsliberalistisk offensiv som ikke synes å ha noen grenser. Vi ser en allianse mellom utenlandsk kapital og norsk storkapital som er blitt stor med statspenger. Ofrene for angrepet er flertallet av den norske befolkninga og de folke-

En gang var NSB et lite stykke Norge ...

valgte organene. Den såkalte strømkrisa er et godt eksempel på hva angrepet handler om. Det har vært en helt alminnelig, kollektiv oppfatning, at strøm er noe stat og kommune, «vi alle», har bestemt skal være der og som vi skal ha råderetten over. Postverket, jernbanen, telefonen, vannet og strømmen er samfunnsanliggender. Vi

kan krangle om priser og produksjonsmåter, men de skal være offentlige anliggender. Dette tror jeg fortsatt er alminnelig tankegang blant folk flest. Men vil det være mulig i dag å gjøre denne tankegangen om til en realitet på det nåværende stadiet av kapitalismen? Jeg veit ikke, men tviler.

Det blåses rosingal for Posten som folkeeee ...

Noen tar samfunnets eiendom

Det har skjedd ei utvikling av kapitalismen. På 10 år har makta (næringslivet, staten, regjeringene) endra målet for all samfunnsmessig virksomhet. Profitt er målet. Og de har festa norsk samfunnseiendom til utenlandsk kapital. Først tok de energien. Så kom blant annet televerket, posten og sjukehusa, og nå står skolen for tur.

Energiloven ble endra i 1990. Norge fikk det første fullt ut liberaliserte kraftmarkedet i verden. Statkraft er 100 % eiet av den norske stat, organisert som et statsforetak etter mønster av aksjeselskapsloven med eget styre og pålagt å drive sin virksomhet etter fullt ut forretningsmessige prinsipper. Eierskapet til Statkraft ble 1. januar 2002 overført fra Olje- og energidepartementet til Nærings- og handels-

departementet. Husker vi ikke alt snakket om at statlig monopol lagde dyre strømpriser? Skulle ikke «liberalisering av krafta» skape konkurranse og dermed billigere strøm? Bare lureri. Det vet folk i dag.

På Statkrafts nettsted er spalten «Siste nytt» illustrert med dette bildet.

EU og WTO vil ha strømmen

Nå er det utenlandske oppkjøpere som står i døråpninga. Regjeringa har lagt fram et forslag om at kommunene og fylkene ikke lenger skal kunne beholde retten til å drive energiverka etter at de har hatt dem i 75 år. Da skal staten ha retten til dem (hjemfallsrett), slik regelen for private og utenlandske energiselskap er i dag. Høres trygt ut, staten skal ha det. Men det som vil skje, er at kommuner som ser at de likevel ikke kan beholde kraftverket, ikke legger de samme planene for investeringer, vedlikehold og framtidig drift, de skal jo mis-

te det likevel. Dette vil være et kraftig intensiv for å selge! Her kommer de utenlandske oppkjøperne inn. Det er mange penger å tjene. Kommunale verk står for 55 % av produksjonen med en samla markedsverdi på mellom 165 og 200 milliarder kroner. EU har bestemt den nye ordninga, dvs. via ESA som overvåker EØS-avtalen. EU sørger sjølsagt for å diktere Norge hvordan Norge skal håndtere naturressursene sine, slik at utenlandsk kapital får tak i dem. Helt i tråd med WTO og Gats-avtalen. Privatisering og fri etableringsrett. Fint for stor kapital. Dyrt for dem som skal varme opp huset sitt.

Den østerrikske «Stopp GATS»-kampanjen settes i gang.

Foto: Attac Østerrike

«Får vi lov til å ta strømmen tilbake?»

«Hvis ei ny regjering, etter voldsomt press fra folk flest og kommunene, ville gjøre om alt og hive ut aksjespekulantene og lage mål for virksomhetene som ikke hadde profitt som mål? Ville vi få lov til det?»

Dette spørsmålet ble stilt av ei gammel dame som hadde vært med på både kampen og arbeidet for å lage det som het velferd til alle. Vil vi få lov til å gjøre strømmen til en ikke-vare på statlige og kommunale hender – med formålet å produsere strøm til befolkninga? Er det mulig å gå tilbake til 1950-, 60- og 70-tallets kapitalisme i Norge? Er en reformpolitikk lenger mulig? Eller vil forsøk på å en slik reformpolitikk i dag føre til konfrontasjoner, ikke først og fremst mellom partier og klasser i Norge, men mellom flertallet av det norske folket og ei norsk regjering på den ene sida, – og EU med EØS-avtale og WTO med

Gats-avtale på den andre? Er det blitt slik at det som var en alminnelig, sosialdemokratisk politikk innafor kapitalismen, nå er blitt så dramatisk radikalt, at kampen for den må innebære et brudd med kapitalismen som system? Jeg lurar.

Postverket ble AS

Det er ikke bare på strømmens område at folk har merka de nye prinsippene for eierskap og mål. Postkontorene legges ned. Det er ikke lenger Postverkets mål å sørge for at folk får post. Det er bare noe folk flest tror. Postverket er fristilt fra staten som et eget selskap og er blitt AS. Målet er at det skal tjene penger. Beskjed fra EØS og Gats. Det har vært framme i mediene at de som er store nok til å konkurrere eller kjøpe seg inn i Norge, er selskap som Deutsche Post, Consignia (tidligere British Mail), TNT post group (Nederland) og La poste (Frankrike). De fire store som for øyeblikket kjemper om Europa og deler av Asia.

Når kommer sjukehusene på børs?

Sjukehusene ble gjort til statlig eiendom fra 1. januar 2002. Ut fra en gammel tankegang skulle det bety økonomisk trygghet for sjukehusene, – staten har jo så mye mer penger enn kommuner og fylkeskommuner.

*Gats-monsteret vil ta bussen også ...
Foto: Attac Østerrike*

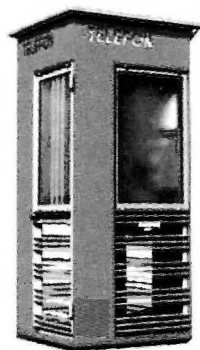
Dette var også argumentene fra H og Ap, de visste at «statlig» har en trygg klang i befolkninga som sitter fast i det gamle innholdet av begrepet. Men som direktøren ved sjukehuset i Tromsø sa i et nyttårsintervju i *Nordlys*, at den største dusten i året som gikk, måtte være han sjøl som trodde at sjukehusreformen skulle føre til et bedre pasienttilbud ...

Sjukehusene er statlige, ja, men de skal drives etter bedriftsøkonomiske prinsipper og måles etter «underskudd» og «fortjeneste». Resultatet er at sjukehusene prioriterer pasientbehandling som de tjener mye penger på. Barna ved Ullevål sjukehus er lite lukrative, der skjæres det ned (*Aftenposten* 14. januar 2003). Styrene i sjukehusene er gjort uavhengig av folkevalgt kontroll. Det er rett og slett lagt til rette for at Gats-avtalen som Norge ønska seg fra 1. januar 1995, skal begynne å virke. Gats-avtalen vil sørge for at internasjonal kapital kan investere i norsk sjukehusdrift. Det er lagt pent til rette for å lage aksjeselskap av dem.

Telenor er på børs

Televerket er neste eksempel. Den norske staten eier nå 77,7 % av aksjene i Telenor som ble delprivatisert 4. desember 2000. Telenor ble verdsatt på børsen til 74 milliarder kroner. Sjøl en liten aksjepost kan gi gode penger.

De største aksjeeierne er per 31. desember 2002: Handelsdepartementet, Folkestrygdofondet, Telenor, State Street Bank & Client Omnibus (USA), Phildrew Nominees Lt c/o GN Sparebank ver (Storbr), Royal Trust Corporate Client Treaty acc. (GBR), Vital forsikring ASA, Jpmorgan Chase Bank Omnibus Lending acc (USA), Jpmorgan Chase Bank Clients Treaty Accou (Storbr).

Nå dreier Telenor seg om andre summer enn summetonen.

Telenor er flytta fra Olje- og energidepartementet til Handelsdepartementet, akkurat som Statkraft. «Telenor er blant de 13–14 største mobiloperatørene i verden, og har en sterk posisjon i Norden, Øst-Europa og Sørøst-Asia.» (*Dagsavisen* 19. januar 2003.)

Skolen er neste

Prinsippet om en folkeskole har et sterkt forsvar i Norge. Sjøl om det mangler penger, sjøl om mye kunne vært gjort for å gjøre skolen bedre både for elever og lærere, forsvarer tanken om at alle barn skal ha lik rett til å gå gratis på skolen i 10 år, med samme innhold uavhengig av hvor i landet de bor. Men så viser

det seg noe som ikke mange er klar over. Det er at norske myndigheter siden 1994 har jobba for en plan om å bryte i stykker hele folkeskoleprinsippet i Norge, uten at det har vært til diskusjon, avstemning, tema i en stortingsvalgkamp eller noe. I *Klassekampen* for 15. juni 2002 blir ekspedisjonssjef Stig Klingstredt i Utdanningsdepartementet spurt: «Inntil nylig var det ikke så mange nordmenn som visste at vi har forpliktet oss til liberalisering av grunnskolen og den videregående skolen?»

Han svarer: «Kanskje ikke, men dette har ligget til grunn for norsk utdanningspolitikk i snart ti år. Dersom det kommer en internasjonal institusjon og etablerer en grunnskole i Norge, må vi behandle den likt som norske privatskoler. Vi kan ikke gi mer statsstøtte til våre egne skoler.»

Det han henviser til, er det som skjedde 30. november 1994 da Stortinget mot RVs ene og to av SV sine stemmer slutta seg til en avtale som har som mål at alle tjenester skal privatiseres og gjøres tilgjengelig for utenlandske investeringer. Det er interessant at Telenor og Statkraft er flytta over til Handelsdepartementet. Posten følger sikkert etter. Det er også interessant at Handelsdepartementet gjennom Gats-forhandlingene (hjemmelige for folket) sørger for å legge norsk grunnskole ut på salg. Er Norge villig til selge grunnskolen i bytte mot gode betingelser for fiskekapitalen i Norge?

Norge har satt opp skolen på lista over «forpliktelser» (commitments), dvs. Norge forplikter seg til å åpne skolevesenet for liberalisering. Hva betyr så dette for skolen? For å drive private skoler i Norge i dag, må de søke Undervisningsdepartementet,

*En fengslende
hverdag venter
norske skoleunger*

fordi de må godtgjøre at de er et pedagogisk eller livssynsmessig alternativ. Det har ikke vært lett å få slik godkjenning, for folkeskole-tanken står veldig sterkt i Norge. Lik skole for alle har vært en kampsak for arbeiderklassen og det opplyste borgerskap. Men hvordan skal overklassen og regjeringa i Norge gjøre det mulig for Gats-avtalen å virke også på skolens område? Jo, ved å fjerne kravet om pedagogisk og livssynsmessig alternativ. Det gjøres i regjeringas forslag til ny privatskolelov og må ses som et redskap for Gats. Det betyr at hvem som helst kan lage privatskoler, kanskje ikke med aksjeutbytte i første omgang, men med 90 % statsstøtte og skolepenger.

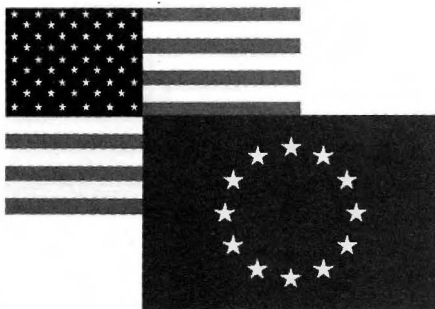
«Offentlig» har endra karakter

Det gir ikke lenger mening å snakke om at statlige virksomheter sørger for offentlige tjenester til folk. For innholdet i «statlig» er endra. Et statlig selskap (Statkraft, Telenor, Posten) kan altså både være hovedsakelig eid av staten, men likevel ha som mål å sikre et høyest mulig aksjeutbytte. Dette har kommet fra ca. 1990. Resultatene blir tydelige nå. Derfor vil det ikke være tilstrekkelig å kreve selskapene tilbake til staten. Kravet må også være nye mål for etatene. Mål som går ut på at de skal sørge for befolkningas

behov for den aktuelle tjenesten og ikke først og fremst profittskapere. Artikkelen 1.3.c i Gats-avtalen sier at offentlige tjenester kan unntas fra reglene i avtalen. Men hva er offentlige tjenester i dag? Det er «tjenester som blir ytt verken på kommersielt grunnlag eller i konkurranse med en eller flere tjenesteytere». Det betyr sannsynligvis at hvis en kommune har privatisert eldreomsorgen og åpna den for ISS eller andre norske eller utenlandske private selskaper, så må alle norske kommuner si ja til det samme. For da er det allerede «konkurranse» eller «kommersielt grunnlag» fra før. Derfor ny privatskolelov som skal lage skolekonkurranse.

EU, WTO, IMF og Verdensbanken = sammen

En fullstendig integrering av det norske næringslivet med den internasjonale kapitalen, skjer og vil med Gats skje i økende omfang. I Gats forhandles det om energi, helse, vann, utdanning og en lang rekke flere områder. For eksempel fiskeressurser. Det er viktig å se at alt

USA og EU – motstandere med felles interesser

henger sammen. Helge Christie sier i *Klassekampen* 27. desember 2002: «Investeringsforhandlinger i WTO vil fort kreve ressursadgang til norske fiskefartøyer og fiskekvoter. EU krever i øst-utvidelsen å bytte norsk markedsadgang for fisk mot EUs markedsadgang til norske fiskebestander.» Og: «Det som ikke liberaliseres i WTO, liberaliseres i EØS, Verdensbanken, IMF og omvendt.» I lys av blant annet dette, er det nokså lite «venstre» å gå inn for at Norge skal bli medlem av EU som et ledd i å bekjempe markedsliberalismen ...

Regjeringa skjuler alt for folket

Regjeringa viser til at åpenhet ville skade forhandlingene. Men lista er levert WTO/de andre landa. De veit krava. De eneste forhandlingene

som kan skades, vil være mellom de norske forhandlerne og det norske folket. Den norske overklassen, som har makta i landet, fører en liberaliseringspolitikk også uten de overnasjonale avtalene. I det norske, borgerlige demokratiet, uten WTO og Gats-avtale, har heller ikke folk makta. Ikke da heller. Det er kapitalen som rår og som legger premisene for utviklinga av samfunnet. Men det var likevel mulig å holde Norge utafor EU to ganger. Det har vært mulig å lage en folkeskole som staten har tatt ansvaret for. Med feil og mangler, men likevel en offentlig folkeskole. Det har vært mulig å slåss for barnehager, ei bru og en vei. Lokale og sentrale politikere har snart her, snart der, blitt møtt av den lokale befolkninga, eller landsomfattende protester fra tusenvis av folk og mange organisasjoner, og er blitt pressa til å gjøre mindre dårlige

Italiensk demonstrasjon for offentlig skole

vedtak enn de ellers ville ha gjort. Eller til og med gode vedtak. Se på kommuneopprøret i dag, det er faktisk folk som trur på og veit at staten kan presses av et massivt opprør til å gjøre visse innrømmelser.

Men når Gats-avtalen gjelder? Det kommer ikke på tale. Og det er det nye i kapitalismen. Det er at nasjonalstatene, også de mindre, sjøl imperialistiske som Norge, underlegges de aller største kapitalistgrupperingene og bindes av internasjonale handelsavtaler som tjener de rikeste. De er til fordel også for den største norske kapitalen, men betyr utslettelse av vanlig, borgerlig beslutningsmyndighet i kommunestyrer og storting. For ikke å snakke om at folk flest blir utsatt for beslutninger som er tatt på bakgrunn av den internasjonale kapitalens tilfeldige og anarkistiske bevegelser.

Ingen vei tilbake

Asbjørn Wahl skriver 14. januar 2003 om Gats: «Noe av det mest dramatiske og oppsiktsvekkende ved avtalen er at når et land først har åpnet en tjenestesektor for fri etablering og fri konkurranse, så er det så godt som ingen vei tilbake. Avtalen er i praksis irreversibel. Det finnes teoretiske muligheter for å trekke tilbake en forpliktelse, som det heter (commitment på engelsk), men først etter tre år, og det forut-

settes enighet blant de (i dag) 144 medlemmene, og man er i så fall tvunget til å kompensere gjennom å åpne en tilsvarende annen del av sine tjenestesektor for fri konkurranse. Den totale mengden av liberaliseringer i et land kan altså ikke reduseres, annet enn i svært alvorlige krisesituasjoner, da helt bestemt unntaksbestemmelser kan iverksettes.»

Derfor: Er reformpolitikk mulig? Er det mulig å rive seg løs fra utenlandsk diktat, på fredelig vis, hvis man ønsker det? Hva vil skje hvis man gjør det på tross av Gats-avtalen? Hva vil man bli møtt med?

Betyr utmelding konfrontasjon?

På konferansen *Kvinner på tvers* i september 2002 var det enda ei som lurte på om «vi fikk lov til det», nemlig å melde oss ut. Hva innebærer et slikt spørsmål? Kanskje hun som stilte det (og som den øyeblikkelige stillheten i salen viste var i mange fleres hoder), tenkte at dette systemet er så uriktig og urimelig for de fleste, at det ville ikke være rart om de en gang ville melde seg ut av det? I hvert fall ut av WTO, Gats, EU, EØS, Verdensbanken, IMF, alle de diktatoriske organisasjonene og avtalene som bare skal sikre storkapitalen all makt? Eller kanskje hun (eller andre i salen) tenkte enda lengre, at en gang blir vel spørsmålet stilt ved

hele kapitalismen som system? Men hvorfor spørre «får vi lov til det»? Hadde hun ikke tillit til at kapitalen i Norge og de som har makta i WTO og andre internasjonale organisasjoner/avtaler, som USA, som energiselskaper, som tysk industri som er avhengig av norsk olje, respektfullt vil trekke seg unna når et folkeflertall ønsker det? Tenkte hun på at den internasjonale kapitalen ville sette i gang økonomiske sanksjoner, handelsboikott og kanskje det som verre er? Altså, møte demokratiet, flertallsvedtak, med makt og vold?

Jeg veit ikke hva hun tenkte, jeg gjetter. *Det var da revolusjonen stod for meg som mindre rar.*

Det hagler med angrep

Det er nesten umulig å følge med. Hva er forslag? Hva er utredning? Hva er vedtatt? Eller var det ikke vedtatt? Hva skal det forhandles om når? Er det 20 eller 45 viktige angrep som er under lynbehandling når dette skrives i begynnelsen av januar 2003? Det illustrerer «turbo»-kapitalismen som den ofte blir kalt. Den har det travelt. Konkurransen mellom selskaper og kapitalgrupper fører til et innbitt kappløp med tida: Hvem er først til å produsere varen med mindre kostnader enn konkurrentene? Hvordan skal kapitalen fortest mulig greie å få vekk alt som kan hindre fri makt, flyt, for investe-

ringer og handel? Det er disse behovene som er drivkrafta bak alt som skjer så fantastisk fort.

I offentlig sektor har vi fått et press fra arbeidsgiver for at stadig mer av lønnsforhandlingene skal skje lokalt og til og med individuelt. Dette er et middel til å ødelegge fagforeningene.

Borgerskapet vil at vi naturlig nok skal gå til banker og forsikringselskaper for å sikre våre pensjoner når vi er gamle, på tross av at vi har betalt inn penger (skatt) til pensjonene gjennom et langt liv.

Kvinnene skal nå få en enda dårligere pensjon enn de har, opptjeningsreglene skal forverres.

Arbeidsmiljøloven vil de endre, slik at ramma for overtid utvides og slik at bedriften kan presse folk til å jobbe lengre dager.

Industri legges ned, arbeidsløsheten øker, minoriteter får likevel ikke jobb, arbeidsgiverne ønsker å kjøpe arbeidskraft hvor som helst fra, akkurat den de trenger akkurat da, og så kaste den ut igjen.

Pensjonskommisjonen foreslår dårligere betaling for folk som tar ut pensjonen når de er 62 år.

Summen av dette og mer til, fører til svekka beskyttelse for arbeiderklassen, at det blir lettere for kapitalen å drive rovdrift og angrep på fagforeningene. Et brutalisert arbeidsliv er blitt et begrep og en realitet alle kjenner.

Det blir bevegelse og motstand

Som et svar på statens strupetak på kommunene, har vi i de siste par åra sett stadig mer til et opprør fra kommunene. Mer penger! er kravet. Kommunene får forpliktelser overfor befolkninga som de ikke greier å oppfylle fordi staten tar et økonomisk strupetak på dem. Aksjon For velferdsstaten. Vedtak i mange kommunestyre som protesterer mot utviklinga. Folk trekker seg fra kommunestyrene fordi jobben ikke er mulig å gjøre. Motstanden mot USAs planer om krig mot Irak vokser i alle retninger. I fagforeningene og på arbeidsplassene står kampen mot borgerskapets forsøk på å svekke lover og avtaler, mot kraftig rovdrift og vilkårlig behandling. Vi har sett folks raseri over det som har skjedd med strømmen. Det er nå satt i

gang ei opplysnings- og motstandskampanje mot Gats-avtalen fra Attac og Aksjon For velferdsstaten. Næringslivet, godt hjulpet av mediene, har satt i gang ei Ja til EU-kam-

panje som har begynt å mobilisere motstanden. Ungdomsbevisstheten mot WTO, IMF og Verdensbanken bærer bud om større bevegelser mot «globaliseringa». Det vil helt sikkert bli mye bevegelse i klassekampen i de nærmeste et-to-fire åra.

Folk vil slåss fordi de må

Bevegelse er positivt. For et revolusjonært parti er ikke dette likevel noen lett situasjon. Den er heller ikke lett for folk som er aktive i

fagforeninger, på jobben for å redde en arbeidsplass, eller aktive i kvinnekampen, i miljøkampen, i kampen mot EU og EØS, mot WTO og mot krig. På den ene sida er folk som er i ferd med å miste arbeidsplassen sin, tvunget til å kjempe imot. De skal jo leve, for søren! Det er ingen annen vei å gå, enn å forsøke. Om og om igjen. Et revolusjonært

Fra demonstrasjonene under Europeisk sosialt forum i Firenze høsten 2002

parti består i hovedsak av folk som klassemessig står i en vanlig lønns-mottakersituasjon. «Vanlige folk» som vanlige folk pleier å si. De folkelige bevegelsene likeså, – de er

folkelige. Så når et kommunistparti maner til kamp, er det ikke bare fordi det er prinsipielt riktig, men fordi medlemmene er redde for hva som skal skje med boligen, strømregninga, jobben, barnehagen deres, så de ikke kan annet.

Folk vil tape og tape

Dette kan høres greit ut, at folk ikke kan annet enn slåss. Men det er slett ikke greit. For den andre sida er at folk taper stort sett hele tida. Etter kortere eller lengre tid. Folk vant kampen mot EU-medlemskap to ganger. Det var en formidabel og virkelig seier. Men borgerskapet tar ikke et nei for et nei, de tar det som en utsettelse og en omvei. Og finner på EØS. Folket sa nei til EU fordi det var et overnasjonalt organ, men blir innmeldt i WTO som har nøyaktig de samme prinsippene som EU 36 timer etterpå. Tenk på retten til å fagorganisere seg og inngå tariffavtaler. I det siste året har folk med langvarige avtaletradisjoner vært nødt til å slåss for retten til å ha dem. I ei tid med en brei offensiv fra kapitalen på svært man-

ge områder samtidig, må det bli mange tap, enten en slåss, eller en ikke er blitt klar over angrepet før det var gjennomført. Angrep som kommer som en kastevind, tar med seg noe og fyker videre før du får blunka.

Kapitalismen må vekk

Det er fare for at dette kan føre til apati og desillusjon. «Ingenting nytter.» «Vi sloss, men tapte.» Folk gir opp å følge med, det er jo også nesten umulig å følge med. Fagforeninger veit det er nesten umulig å stå imot og velger linja med tilpasning, å gjøre det beste ut av det. Finne en litt bedre løsning enn den verste. Ja, hva kan de ellers gjøre mange ganger? Det er jo ikke fagforeningene som har makta. Hvis folk legger ned all motstandskamp, blir det virkelig farlig å være menneske i Norge, hvis du ikke

tilhører overklassen. Da er det bare å si ja takk til barbariet.

Jeg tror ikke folk vil legge ned all motstandskamp. Tvert imot, det vil sannsynligvis bli mye be-

Fra 1972

– fortsatt like aktuell

vegelse i klassekampen i de nærmeste åra. Men for å motvirke at konklusjonene fra de mange tapte slag blir defeatisme og passivitet, er det viktig at mange flere får en samfunnsforståelse som gir innsikt i hvorfor det blir sånn. At det er kapitalismen som system vi står overfor. En kapitalisme som fører en allianse- og konkurransekrig på verdensbasis, der industriarbeidere, kontorfolk, lærere, småbrukere, bønder og kystfiskere, utelukkende fungerer som figurer i kapitalens regnskap. Figurer som skal gi maksimalt og koste minimalt. Så lenge kapitalen har makta i samfunnet, må folk i hovedsak tape. Vi lever i et diktatur. Det er kamouflert og polert med stemmerett og kommunestyrer, men det er likefullt kapitalen som har makta. Når regjeringa lar rederforeninga og arbeidsgiverforeninga være med å lage den norske statens krav og tilbud i forbindelse med Gats-forhandlingene, mens det norske folket ikke får vite noe, er det bare ett eksempel på statens klassekarakter og på at kapitalen helt naturlig har makta over det som skal skje med alles liv, makta over kommunestyrer og også over Stortinget!

Nei til EUs årbok 2002 inneholder alt du trenger å vite om EØS – og vegen ut derfra. Anbefales sterkt.

Så hva kan gjøres?

Kampen må gå på to fronter. Både forsvarskamp (ut av EØS, Nei til Gats, mot forverring av arbeidsmiljøloven, nei til krigen osv). Men også kampen for å avsløre kapitalismen som system med sosialisme/kommunisme som alternativ. Først litt om en kamp jeg tror det er mulig å vinne: Ut av EØS!

Ut av EØS = nei til EU en gang til!

I dag er det største problemet i kampen mot EU-medlemskap at EØS-avtalen finnes. Gjennom den tvinger EU direktiver på Norge. Det er ikke rart mange tenker at vi får alt det jævlige med EØS – hvorfor ikke likegodt være med og bestemme

me over jøvelskapen som medlem av EU. Men dette argumentet må snus den andre veien: Vi ser hvor ille EU er når vi erfarer EØS-avtalen. Vi vil ha mindre av dette, ikke mer. Da vil vi ut av EØS-avtalen! Den kan vi si opp, det kan vi ikke med EU-medlemskapet. Er vi imot EU-direktivene som kommer via EØS-avtalen, er det ikke naturlig å si ja til mer EU, men nei til EØS!

Det er viktig å forsvare hvert lands rett til å bestemme over sin egen politikk, økonomi, lover, handelsavtaler. Sjølråderett med andre ord. Arbeiderklassen, ja alle arbeidende mennesker i byene, på bygdene og langs kysten, har det sjøl-sagt mye lettere om de «bare» skal nedkjempe sin egen regjering og overklasse, enn om de også skal vri seg løs fra makta til EU, USA og WTO. Noen på «venstresida» er for EU fordi «arbeiderklassen i Europa skal stå sammen». Men arbeiderklassen i Norge, Tyskland, Mexico, Kina, Somalia, USA og Pakistan kan lettere stå sammen om de ikke går veien om å mure seg inne sammen med sine «egne» kapitalgruppers unionsprosjekter.

Noen som kaller seg sosialister, sier at vi må inn i EU fordi flere land i Øst-Europa skal med. Men flere land endrer ikke EUs karakter. EU er oppretta for å gi sterke kapitalgrupper i Europa beskyttelse mot konkurranse fra de to andre sentrene USA og Japan. At det indre EU-markedet utvides, er en styrke for

EU-kapitalen og ikke for det arbeidende folket i noen av EU-landa. Konkurransen skjerpes med USA, se bare hvordan USA har en parallell utvidelse østover med Nato. For å holde markedet på plass med makt, utvikles en politisk union, en statsdannelse med felles valuta, utenrikspolitikk og militærvesen.

En kontinental festning

Naomi Klein skriver om hvordan USA lager handelsblokker på det amerikanske kontinentet. Hun viser til EU og forklarer hvorfor EU vil ha med fattige østland:

«En kontinental festning er ei gruppe nasjoner som slår seg sammen for å skaffe seg gunstige handelsavtaler med andre land, samtidig som de bygger opp ei felles yttergrense for å holde folk fra andre land ute. Men et kontinent som tar alvorlig på det å være festning, må sørge for å få med ett eller flere fattige land innafor murene, ettersom noen må gjøre møkka-jobbene og ta de tunge taka.

Les hele artikkelen til Naomi Klein på
[http://www.thenation.com/](http://www.thenation.com/doc.mhtml?i=20030203&s=klein)
 doc.mhtml?i=20030203&s=klein

Dette er en modell som Europa nå baner veg for: EU utvider og får med ti fattige østblokkland, samtidig som stadig mer aggressive sikkerhetstiltak settes inn for å nekte immigranter fra enda fattigere land, som Irak og Nigeria, adgang.

På den andre sida av Atlanteren er en liknende tredelingsprosess i gang. Innafor Festning Europa er Frankrike og Tyskland adelen, og mindre land som Spania og Portugal er skiltvaktene. Polen, Bulgaria, Ungarn og Tsjeckia er postmoderne livegne, med lavtlønnsfabrikker der klær, elektronikk og biler kan produseres for 20-25 prosent av hva det ville koste i Vest-Europa? EUs egne maquiladoras (underbetalte arbeidere i Mexico, sweatshops). I mellomtida har de gigantiske drivhusa i Spania slutta å ansette marokkanere til jordbærplukking. Disse jobbene går i stedet til kvithuda polakker og rumenere, mens skip med nordafrikanere avskjæres av raske båter med infrarøde sensorer som patruljerer kysten.

Hvordan kan en opprettholde vanntette grenser og fortsatt ha tilgang på billig arbeidskraft? Hvordan kan handelen utvikles samtidig som en lefler med velgere som er mot innvandring? Hvordan kan butikken gå som normalt, men være stengt for folk? Enkelt: Først bygger du en ny ytre festningsmur, så stenger du portene.» (*The Nation*)

Det finnes ikke et ja til EU som er politisk radikalt. Et ja til EU er et ja

til markedsliberalisme, diktatur over den norske økonomien og en europeisk festning mot sør. Folk fra «det radikale ja» argumenterer fra en ønskebrønn.

En annen verden er mulig – uten kapitalisme

«En annen verden er mulig» er det positive slagordet til Attac og anti-globaliseringsbevegelsen. Og de har rett, en annen verden er mulig. Hvis kapitalismen blir styrta og ikke lenger er måten samfunnet styres på. Hvis sosialisme og kommunisme framheves som alternativet. Det er jobben til de revolusjonære.

Kapitalismen synes mektig med sine diktatoriske institusjoner og sin vilje til krig. Men kapitalismen er prega av krise. Den amerikanske økonomien går dårlig. USA er ver-

Paulus kirke i Oslo

dens mest forgjelda land. Profitt-raten synker i OECD-landa. Dette er bakgrunnen for de rabiante angrepene fra kapitalens side overfor arbeiderklassen i alle land. De store selskapene og kapitalgruppene konkurrerer om fortjenestene. Et av tiltaka er å ta for seg av det som nå er ikke-varer i offentlig sektor i OECD-landa. Et av tiltaka er å binde de forskjellige landa til å ta imot selskapenes investeringer. Et annet tiltak er å svekke arbeidervernet og fagforeningene slik at kapitalen får større frihet til profittmaksimering. Det er en kriseprega kapitalisme som slåss. Systemet er fullt av indre motsigelser og er sårbart. Systemet er menneskeskapt og kan forandres av mennesker. Og det må gjøres. Det er ingen utsikter til at arbeidsfolk skal få det bedre under kapitalismen. Tvert imot, mest sannsynlig blir det mye verre. Derfor er det er nødvendig å bringe på banen sosialismen som alternativ.

Revolusjonen er mindre rar

På bakgrunn av det vi ser resultatene av etter ti år med frislipp av kapitalen, står den sosialistiske revolusjonen for meg som mindre rar. Mer hverdagslig. Jeg ser for meg en folkelig kamp der flertallet av folk i by og bygd krever at kapitalen skal temmes. I arbeidslivet. At stat

og kommune reelt skal ha tilbake naturressursene i landet. At folks arbeid skal brukes til å lage et bedre land å bo i. At kvinner ikke skal ha en underordna og fattig posisjon i Norge. At minoritetene skal ha samme rett som majoriteten. At Norge skal holde seg vekk fra rolla som støttespiller og lakei for den amerikanske imperialismen. At folk altså tar sjansen på å finne svaret på spørsmålet «får vi lov til det?».

Det er ingen gitt å vite hvordan en sanna kamp og bevegelse vil bli møtt av norsk og utenlandsk kapital og voldsapparat. Men mest sannsynlig blir det vel ikke å likne med et vanlig stortingsvalg, sjøl om det hadde vært mest ønskelig, sett fra folkets ståsted.

Å si det som står over her, at overklassen sannsynligvis ikke gir seg uten sverdslag, har ført til at revolusjonære blir beskyldt for å være for vold. En revolusjonær kan

Revolusjonen i Russland fortøner seg noe fjern. Men i Norge ...

komme til å føle seg nokså «langt ute» med sitt syn, særlig når denne uvanlige argumentasjonen skal gis som en frisk replikk i et kjapp-medium. Men nå? Når det er blitt naturlig å spørre «får vi lov til det?» når det er snakk om å melde seg ut av storkapitalens avtaler og institusjoner på en vanlig måte, er det i hvert fall lettere å argumentere for at folk står overfor kapitalkrefter som antakelig vil bruke makt. Derfor er ikke tanken på revolusjon så rar lenger, synes jeg.

Det er ikke opplagt at en revolusjon blir en sosialistisk revolusjon. Sosialismen betyr at flertallet gjør eiendommen, kapitalen, Telenor, Statkraft, den viktigste industrien og institusjonene om til statlig/kommunal eiendom og lar dem bli styrt av mål som ikke går ut på at kapitalen skal formere seg, men at disse hjørnesteinene i økonomien skal tjene mål som arbeiderklassen, det store flertallet, synes er viktige i sitt nye samfunn. Først når alle klasser er oppheva og det er kommunisme med helt fellesskap, vil folk kunne skape i full frihet.

Det trengs et stort og sterkt AKP

Når mennesker organiserer seg, er det for å gi større kraft til å framføre og handle på grunnlag av sin subjektive forståelse. Noens erfaringer og forståelse fører til organiseringa av revolusjonære organisasjoner.

Som har revolusjonen som sitt anliggende. Samfunnsomveltinga. Kapitalismens begravelse. Den norske arbeiderklassen ville hatt fordel av en revolusjonær bevissthet som gjør at den ser seg sjøl som ei sterk, kollektiv kraft som er i stand til å styrte kapitalismen og legge den i grava. Det er i et slikt perspektiv AKP eksisterer. Ikke bare, AKP deltar som parti og med medlemmene i kampen i fagforeningene, mot EU og EØS, i kvinnebevegelsen og i anti-krigsarbeidet. Men det spesielle med AKP er at partiet tar dette spørsmålet på alvor: Om hva som må til for å styrte kapitalismen.

Er du antikapitalist, er du revolusjonær, så bli med! Det trengs organiserte folk i hver krok av landet.

Det har slått meg i det siste at programmet for en sosialistisk revolusjon i Norge antakelig vil handle om ting som var alminnelig, sosialdemokratisk politikk da jeg vokste opp! Da skulle folks skattepenger, kommune og stat, sakte, men sikkert sørge for at alle fikk strøm, telefon, sjukehus, skole og innlagt vann. I dag er kapitalismen slik at hvis folket i samfunnet ville ha tilbake strømmen, telefonen og toget, så måtte det antakelig en sosialistisk revolusjon til! Det den sosialdemokratiske Gerhardsen hadde på sitt program på 1950-tallet, ville i dag kreve en revolusjonær omveltning for å få gjennomført! Det tror jeg, faktisk. ***Den revolusjonen er nødvendig!***

Gratis avis fra AKP

akp.no

er ei ny lita avis fra AKP.

Kommer med 4 eller 8
sider, om lag en gang i
måned.

Gratis hjem i posten
til alle som vil ha.

Skriv til AKP,
Osterhausgata 27,
0183 Oslo, akp@akp.no

... og på nettet

Nettstedet vårt

www.akp.no

har svært mye politisk stoff
og oppdateres ofte:

- dagens mening
- fyldig pekingsamling
- stor antikrigsside
- hundrevis av artikler sortert på tema

Bli med i AKP!

Kontakt oss per brev, telefon eller e-post:
Osterhausgata 27, 0183 Oslo, 22 98 90 60, akp@akp.no